

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS STATYBOS INŽINIERIŲ KONFEDERACIJOS ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-4039(2)

2025 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2024 m. gruodžio 11 d. sprendimo Nr. SV-S-17 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 9 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Nepritarti Lietuvos Respublikos statybos inžinierių konfederacijos įstatymo projektui Nr. XIVP-4039(2) (toliau – Projektas) dėl šių priežasčių:

1. Projekte siūlomas teisinis reguliavimas neatitinka Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 1 punkte įtvirtinto teisėkūros tikslingumo principo. Sistemškai vertinant Lietuvos Respublikos statybos įstatymo, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo, statybos ir žemės naudojimo valstybinės priežiūros įstatymo ir statybos techninio reglamento STR 1.02.01:2017 „Statybos dalyvių atestavimo ir teisės pripažinimo tvarkos aprašas“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. D1-880 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.02.01:2017 „Statybos dalyvių atestavimo ir teisės pripažinimo tvarkos aprašas“ patvirtinimo“, nuostatas, galiojančio teisinio reguliavimo dėl statybos inžinierių atestavimo, teisės pripažinimo ir susijusios priežiūros pakanka, jis užtikrina valstybės vykdomą statybos inžinierių veiklos priežiūrą ir viešojo intereso šioje srityje apsaugą, todėl nėra pagrindo jo keisti. Atestavimo, teisės pripažinimo ir susijusių priežiūros funkcijų perdavimas subjektui, neturinčiam tokių funkcijų vykdymo patirties, nepadėtų gerinti šių funkcijų kokybės ir didinti priežiūros efektyvumą.

Remiantis Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2008 m. sausio 7 d. nutarime byloje Nr. 44/06 suformuota praktika, valstybė turi pareigą užtikrinti efektyvią valstybės kontroliuojamų profesijų atstovų veiklos kontrolę. Akcentuotina, kad valstybė gali pasirinkti, kaip užtikrinti šią kontrolę, t. y. pati vykdyti visas kontrolės funkcijas arba įstatymu suteikti tam tikrai profesinei grupei savivaldos teisę ir perduoti savivaldos institucijai vykdyti dalį šios profesinės grupės veiklos kontrolės (viešųjų) funkcijų.

Priėmus 2021 m. birželio 10 d. Lietuvos Respublikos statybos įstatymo Nr. I-1240 12, 16, 17, 18, 22 ir 51 straipsnių pakeitimo įstatymą Nr. XIV-383, nuo 2022 m. gegužės 1 d. pertvarkyta valstybės įmonė Statybos produkcijos sertifikavimo centras, šios įmonės vykdytos viešojo administravimo funkcijos (ir statybos dalyvių atestavimas, ir teisės pripažinimas) perduotos įsteigta naujai viešajai įstaigai Statybos sektoriaus vystymo agentūrai (toliau – SSVA), kurios savininkė yra valstybė. Dėl šių pokyčių buvo aktyviai konsultuojamasi ir diskutuojama su statybos sektoriaus bendruomene, suinteresuotomis institucijomis ir organizacijomis.

Vadovaujantis Statybos įstatymo 11¹ straipsnio 2 dalies 3–5 punktais ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. vasario 26 d. nutarimo Nr. 280 „Dėl Lietuvos Respublikos statybos įstatymo įgyvendinimo“ 2.5.3–2.5.5 papunkčiais, SSVA atlieka statinių statybos techninės veiklos pagrindinių sričių vadovų (išskyrus architektus), pastatų energinio sertifikavimo ekspertų, statybos rangovų veiklos priežiūrą, apimančią šių subjektų atitikties kvalifikaciniais reikalavimams tikrinimą, privalomųjų nurodymų pateikti reikalingą informaciją ir dokumentus, pašalinti tikrinant nustatytas neatitiktis teikimą; atlieka statinių statybos techninės veiklos pagrindinių sričių vadovų (išskyrus architektus), įrašytų į teismo ekspertų sąrašą ir teikiančių teismo ekspertizės paslaugas, kvalifikacijos, kuria remiantis asmuo įrašytas į teismo ekspertų sąrašą, patikrinimą; pripažįsta užsienyje įgytą statybos inžinieriaus profesinę kvalifikaciją aplinkos ministro nustatyta tvarka.

2. Projekte siūlomas teisinis reguliavimas neatitinka Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 5 punkte įtvirtinto teisėkūros efektyvumo principo, yra neracionalus ir ekonomiškai nepagrįstas:

2.1. Projekto 5 straipsnyje Lietuvos statybos inžinierių konfederacijai siūloma priskirti statybos techninės veiklos pagrindinių sričių vadovų atestavimo funkciją, taigi statybos rangovų (juridinių asmenų), pastatų energinio sertifikavimo ekspertų, teritorijų planavimo vadovų atestavimo funkcijas pagal Statybos įstatymo 18 straipsnio 4, 5 ir 6 dalių, 51 straipsnio 8 dalies, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo 40 straipsnio 2 dalies nuostatas toliau vykdytų SSVA. Atestavimo funkcijų išskaidymas skirtingiems subjektams nepadėtų taupyti valstybės lėšų.

2.2. Projekto aiškinamajame rašte nurodyta, kad „poįstatyminių aktų kūrimas, duomenų bazės pritaikymas naujai veiklai, naujos veiklos priežiūros įgyvendinimas pirmaisiais ir antraisiais metais iš viso pareikalaus apie 400 000 eurų biudžeto, Lietuvos arba Europos projektų lėšų“. Pažymėtina, kad yra galiojantys Statybos įstatymo įgyvendinamieji teisės aktai, susiję su ypatingojo ir neypatingojo statinio statybos techninės veiklos pagrindinių sričių vadovų atestavimu ir teisės pripažinimu. Valstybės lėšomis sukurta Statybų sektoriaus vystymo informacinė sistema, kurioje vartotojai gali teikti paraiškas fizinių ir juridinių asmenų atestavimui, teisės pripažinimui. 2024 m. pradėjo veikti valstybės lėšomis atnaujinta šios informacinės sistemos versija.

3. Atsižvelgiant į numatomus teisinio reguliavimo pokyčius, valstybės, o ne Lietuvos statybos inžinierių konfederacijos vykdoma statybos inžinierių veiklos priežiūra labiau atitiktų valstybės ir visuomenės interesus, nešališkumo reikalavimus.

Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2024 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. XV-54 „Dėl Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 28 ir 29 punktuose nurodyta „atsižvelgdami į verslo patiriamas problemas, susijusias su biurokratizmu ir pertekliniu reguliavimu, diegsime aukščiausius verslo klientų aptarnavimo kokybės standartus viešojo sektoriaus institucijose ir įstaigose, valstybės ar savivaldybių valdomose įmonėse. Nuosekliai mažinsime administracinę ir prisitaikymo prie reguliavimo našta verslui nacionaliniu bei savivaldybių lygmeniu. Palengvinsime statybos leidimų išdavimą, projektų derinimą ir gamybinių objektų atidavimo eksploatuoti sąlygas.“ Šios programos 727 ir 728 punktuose įtvirtinta, kad didinsime statybos procesų skaidrumą ir atsparumą korupcijai. Užtikrinsime aukštą statybos dalyvių kvalifikaciją ir atsakomybę, efektyvią jų veiklos priežiūrą. Kokybiškai peržiūrėsime ir susisteminsime statybą reguliuojančius teisės aktus, atsisakysime perteklinių reikalavimų, sudėtingą statybos teisyną padarysime aiškų ir patogiai naudojamą visiems statybos dalyviams ir visuomenei.

Vadovaudamasi minėtomis Vyriausybės programos nuostatomis, Vyriausybė numato parengti ir iki 2025 m. gruodžio 31 d. pateikti Seimui svarstyti įstatymų projektus, kuriais būtų mažinama administracinė našta supaprastinant statinių projektų tikrinimo procedūras, tam tikrais atvejais atsisakant statybą leidžiančių dokumentų. Kad tokie pokyčiai užtikrintų valstybės ir visuomenės interesus, minėtais projektais būtų griežtinama statybos dalyvių (ir statybos inžinierių) atsakomybė ir veiklos priežiūra.

4. Pagal Lietuvos statybos inžinierių sąjungos 2025 m. kovo 3 d. rašte Nr. 25/02-02 pateiktus duomenis dauguma (t. y. 78.4 proc.) iš 2024 m. apklausoje dalyvavusių 647 statybos inžinierių palaiko statybos inžinierių savivaldą, kurioje narystė būtų savanoriška. 13 proc. apklausoje dalyvavusių statybos inžinierių palaiko statybos inžinierių savivaldą, kurioje narystė būtų privaloma, 8,7 proc. neturi nuomonės.

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 35 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta, kad piliečiams laiduojama teisė laisvai vienytis į bendrijas, politines partijas ar asociacijas, jei jų tikslai ir veikla neprieštarauja Konstitucijai ir įstatymams. Niekas negali būti verčiamas priklausyti kokiai nors bendrijai, politinei partijai ar asociacijai. Konstitucinis Teismas 2008 m. sausio 7 d. nutarime byloje Nr. 44/06 išaiškino, kad valstybė gali perduoti tam tikros profesinės grupės kontrolės (viešąsias) funkcijas šios profesinės grupės savivaldos institucijai tik tuo atveju, kai savivaldos sistema apima visus šia profesine veikla užsiimančius asmenis, t. y. narystė tokioje savivaldoje turėtų būti privaloma. Konstitucinis Teismas minėtame nutarime akcentavo, kad tai, kad įstatymų leidėjas pagal Konstituciją turi įgaliojimus įstatymu nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kad asmenys, besiverčiantys tam tikra valstybės kontroliuojama profesija, *ex lege* priklausytų tam tikrai asociacijai, užtikrinančiai šios profesijos savivaldą, nereiškia, kad valstybės kontroliuojama profesija besiverčiantys asmenys negali laisvai vienytis į kitokio pobūdžio asociacijas arba, jeigu tokias asociacijas steigia kiti atitinkama profesija besiverčiantys asmenys, joms nepriklausyti.

Ministras Pirmininkas

Aplinkos ministras